

Samráðsgátt stjórnvalda – Atvinnuvegaráðuneytið
Umsjónaraðili: Skrifstofa landgæða og dýraheilsu
Drög að frumvarpi til laga
Mál nr. S-191-2025

Búðardal, 15.10.2025

EFNI: Drög að frumvarpi til laga um breytingu á búvörulögum (framleiðendafélög)

Umsögn sveitarfélagsins Dalabyggðar vegna máls nr. S-191/2025 sem birt var í Samráðsgátt stjórnvalda þann 3. október 2025 og breytingu á búvörulögum nr. 99/1993.

Matvælastefna Íslands til ársins 2040 var gefin út haustið 2023. Í henni segir m.a. um fæðuöryggi:

Matvælaframleiðsla á Íslandi er undirstöðuatvinnugrein sem byggir öðru fremur á þremur frumframleiðslugreinum, þ.e. landbúnaði, sjávarútvegi og fiskeldi. En matvælaframleiðsla teygir anga sína mun víðar. Vinnsla afurða, nýting þeirra og kaup á margvíslegri þjónustu sem tengist framleiðslunni margfalda efnahags- og samfélagsleg áhrif atvinnugreinanna.

Í Dalabyggð er landbúnaður svo sannarlega undirstöðuatvinnugrein. Eins og fram kemur í mati á áhrifum frumvarpsins þá snertir það fyrst og fremst bændur, framleiðendafélög og neytendur. Samt virðast drögin helst taka mið af markaðs- og samkeppnissjónarmiðum.

Vísað er til þess að rjúfa eigi kyrrstöðu og vinna að aukinni verðmætasköpun í atvinnulífinu m.a. með því að ýta undir vöxt og verðmætasköpun í matvælaframleiðslu. Nú má nefna dæmi að fyrir aðeins 4 árum síðan var hvorki útiræktun grænmetis (þ.e. meira en til heimilisnota) né kjúklingaeldi í Dalabyggð. Hvorutveggja hefur byggst upp en það var ekki fyrir tilstilli utan að komandi aðila sem haldi var af stað í þá uppbyggingu, heldur sáu heimamenn tækifærin og möguleikana. Sama má segja um kjötvinnslu og ullarverksmiðju sem hafa byggst upp með áherslu á verðmætasköpun í landbúnaði. Það þarf ekki alltaf að finna það upp annars staðar hvað matvælaframleiðendur eiga eða geti gert til viðbótar til að auka framleiðni sína. Framleiðendur eru að huga að því alla daga.

Þá er ekki hægt að sleppa því að ávarpa tillögu um brottfall 71. gr. búvörulaga sem áætlað er 1. júlí 2027. Það felur í sér að undanþága afurðastöðva í mjólkuriðnaði til að sameinast, gera með sér samkomulag og annars konar samstarf verður afnumin, undanþága sem kom eftirminnilega inn í lögin 2024. Fyrst að ekki liggur meira á að afnema 71. gr. heldur en sumarið 2027 væri frekar ráð að halda því inni ásamt 71. gr. A, sem og FF-lið bráðabirgðaákvæðis til að meta raunverulega áhrif og ávinning bænda og neytenda af

greininni. Frumvarpsdrögin gera ráð fyrir mun þrengri heimildum til samvinnu og samráðs innan framleiðendafélaga.

Vissulegar er stuðningur við landbúnað á Íslandi hár í alþjóðlegu samhengi, en þar hefur landið löngum verið í flokki með Noregi, Sviss og Japan. Í Noregi er einmitt mikið lagt upp úr öflugum stuðningi við landbúnað og markmið stuðningsins m.a. fæðuöryggi, dreifð framleiðsla og sjálfbærni. Hlutverk landbúnaðar í Noregi er ekki síður til að viðhalda byggð, standa vörð um landnæði og viðhalda því.

Það eru vonbrigði að samtöl við og fundir með ráðherrum ríkisstjórnarinnar sl. mánuði hafi ekki skilað sér betur en þetta, þegar upplifunin var að þau hefðu skilning á stöðu bænda og hagsmunamálum atvinnugreinarinnar. Dalabyggð hvetur ráðherra til að endurskoða framlögð drög að frumvarpi með tilliti til þessa.

Björn Bjarki Þorsteinsson
Sveitarstjóri Dalabyggðar

